

Chování k cizincům v knize Rút a dnes

PSP ETF UK, květen 2024

Autor: Tomáš Hataj

Vedoucí práce: Dr. Ing. Ladislav Heryán, Th.D.

Počet stran: 45

Tomáš Hataj se ve své bakalářské práci věnuje důležitému tématu cizinců a vhodně ho, vzhledem ke studovanému oboru, propojuje s reflexí biblických textů. Cílem práce je „provést analýzu postojů k cizincům v textu biblické knihy Rút a srovnat ji s dnešními přístupy a reakcemi na migraci a multikulturalismus ve světě“ (s. 8). Student ukazuje, že příchod cizinců a jejich zabydlování se v novém domově je skutečnost jak starobylá, tak dnešní. Podněty z biblického příběhu o Rút se snaží propojit se současnými studii o setkávání kultur. Je si ovšem vědom toho, že svět starověku a současnosti je v mnohém nesrovnatelný a nelze hledat jednoduché paralely. Přesto chce „odhalit ty momenty, které by mohly být inspirací ve světě, v němž se pohyb obyvatel stal zcela běžnou součástí našich životů“ (s. 9-10). Do popředí klade zejména moment pohostinnosti (srov. s. 53).

Své pojednání strukturuje do čtyř kapitol. V nich se opírá jak o biblické komentáře, tak o odbornou a popularizační literaturu o migraci. Za jádro práce považuje třetí kapitolu, ve které zkoumá křesťansky orientované přístupy k migraci. Stanovuje hypotézu, že příchod cizinců, ovšem nikoli v roli uchvatitelů, vede společnost ke kladení si základních otázek, mimo jiné o své identitě a svém historickém dědictví (srov. s. 28). Myšlenku pak dořikává v závěru, kde nabízí „chápat příchod cizinců jako příležitost vytvořit společný svět, jenž překoná mantinely toho stávajícího“ (s. 52). Tato myšlenka mi přijde zcela zásadní.

Spolu s tím uvádí student také současné koncepce „melting pot“ a multikulturalismu, zamýšlí se s využitím literatury nad jejich přínosy a slabiny. Nevyhýbá se úvahám o nebezpečí destabilizace a desintegrace společnosti, hodnotové inkompatibilitě, klade si otázku po oprávněnosti nároku, aby příchozí přijali víru „domácí“ společnosti. Dává poměrně výrazný prostor vyhraněným názorům (T. Sarrazin), ale umí s nimi vést kritickou polemiku, např. když ukazuje, že vztah k cizincům nelze převádět pouze na rovinu úzce pojaté racionalizace (srov. s. 40).

Oceňuji, že student je schopen obohatit reflexi o zvoleném tématu z teologických zdrojů. Připomíná mj. „teologii něhy“ papeže Františka (s. 30), která učí díky zakoušení Boha překonávat strach. Dále připomíná, že teologie nás vrací ke skutečným lidem a odvádí od lidí žijících pouze v našich schématech (s. 31). S teologickou reflexí propojuje také širší kontext migrace, kam spadají témata globální odpovědnosti a solidarity, integrace a diverzity či nelegální migrace.

K práci nemám výhrady zásadního charakteru. Dílčích připomínek je ovšem poměrně dost. Jde například o tyto skutečnosti: Anotace by měla uvádět nejen to, o čem práce bude, ale především k čemu student došel. Při odkazování na dvě encykliky papeže Františka by měl student používat stejný způsob odkazování; dokonce i v seznamu literatury je zmiňuje odlišně. Při odkazování na encyklopedické heslo je v první řadě potřeba uvádět autora hesla, nikoli pouze editory svazku (srov. s. 19). Ve druhé kapitole začíná student obsáhlým textem dřív, než uvede podnadpis 2.1: tento text je jakoby ve vakuu a měl by lépe tvořit samostatně číslovaný oddíl.

Akademickou úroveň práce by pozvedlo, kdyby se na některých místech student víc opíral o literaturu, zejména ve čtvrté kapitole, kde jsou celé oddíly bez opory v literatuře. Ve čtvrté kapitole dále schází vymezení a odlišení klíčových výrazů celé kapitoly: etika a morálka. Toto vymezení by umožnilo lépe vystihnout podstatu toho, co ohrožuje lidskou důstojnost (srov. 4.1.1) a prospělo by i dalším pasážím čtvrté kapitoly. Vždyť porozumění tomu, co jsou etika a morálka, není samozřejmé, a nelze předpokládat, že se v porozumění budeme shodovat.

Věcná chyba se objevuje v interpretaci deklarace *Nostra Aetate*, kdy student sice správně uvádí, že podle dokumentu křesťané neodmítají nic, co je pravdivé a svaté v jiných náboženstvích (s. 39; srov. NA 2), chybně ale vyvozuje, že se „představitelé katolické církve ... zřikají jedinečnosti vlastní pravdy“.

Z formálního hlediska je práce až na uvedené připomínky v pořádku. Student prokázal schopnost zpracovat odborné pojednání na zvolené téma s využitím adekvátních zdrojů.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení B (velmi dobře).

K obhajobě:

Na s. 43 student uvádí, že „můžeme usilovat o to, aby nedocházelo k popření ... základní lidské důstojnosti [cizince]. To by mělo být první etickým a morálním pravidlem ...“. Co myslí v tomto případě etickým pravidlem a co morálním? O jaké vymezení etiky a morálky se opírá?

Petr Jandejsek, Th.D.

16. května 2024